

Activiteitenoverzicht

CONCEPT
17 juni 2019

Regio Deal Foodvalley

Regio Deal Foodvalley

Inleiding

Dit activiteitenoverzicht wil inzicht verschaffen in de activiteiten en projecten, die de komende jaren in de Regio Deal Foodvalley beoogd zijn te worden uitgevoerd. In de Regio Deal Foodvalley werken overheden, ondernemers en kennisinstellingen samen aan de versnelling van de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem. Alle activiteiten en projecten komen voort uit drie sporen (programmaliijnen) die samen de regionale ambitie vormgeven:

1. Versnelde transitie van de primaire sector
2. Gezonde voeding; van prille start tot oude dag
3. Versterking kenniscluster Foodvalley (Wageningen/Ede en Utrecht)

Het is de bedoeling dat door de Regio Deal Foodvalley binnen een aantal jaren een grote impuls wordt gegeven aan de werkgelegenheid, leefbaarheid en brede welvaart in de regio.

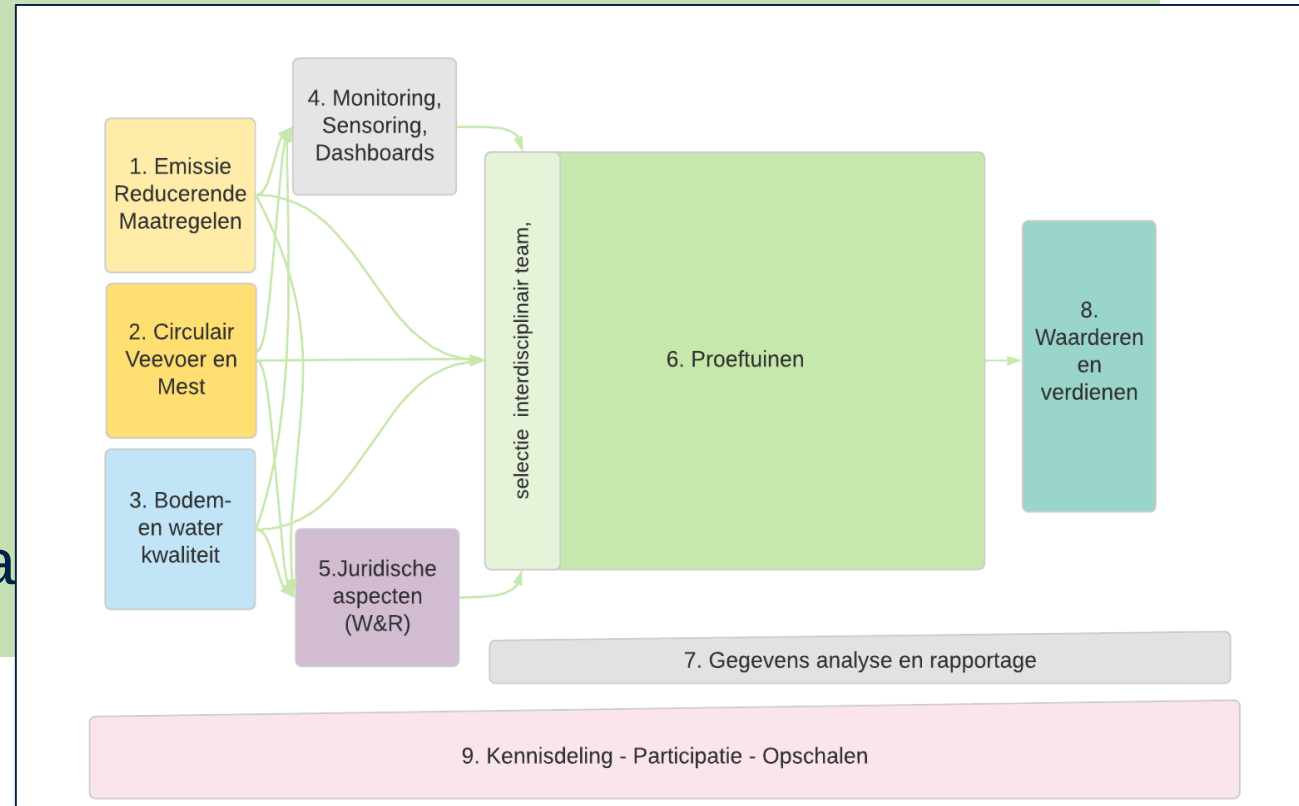

Activiteitenoverzicht

Spoor 1		Spoor 2		Spoor 3	
Versnelde transitie van de primaire sector		Pag .	Gezonde voeding; van prille start tot oude dag	Pag .	Versterking kenniscluster Foodvalley (Wageningen/Ede en Utrecht)
Proeftuin	5		Prille start – de voeding van moeder en kind	15	Gedeelde proeffaciliteiten
Emissiereducerende maatregelen	6		Gezonde voedselkeuzes in een gezonde voedselomgeving	16	World Food Center
Circulair veevoer	7		Gezonde voeding voor hartpatiënten, diabetici en hoog risicogroepen	17	Food Academy
Bodemkwaliteit	8		Voeding voor oncologische patiënten	18	
Monitoring & sensing (dataplatform en dashboards)	9		Kwetsbare ouderen, voeding voor functionaliteit	19	
Inventarisatie wet- en regelgeving	10		Voeding in zorgopleidingen	20	
Gegevens analyse en rapportage	11				
Duurzame verdienmodellen	12				
Kennisdeling, participatie & opschalen	13				
					Bijlage
					Betrokken partijen
					27

Spoor 1: Versnelde transitie van de primaire sector

- Proeftuin
- Emissiereducerende maatregelen
- Circulair veevoer
- Bodemkwaliteit
- Monitoring & sensing
- Knellende wet- en regelgeving
- Gegevens analyse en rapportage
- Duurzame verdienmodellen
- Kennisdeling, participatie & opscha

Partners	Samenwerking van partners t.b.v. emissiereductie, circulair veevoer, monitoring & sensing en bodemkwaliteit (tenminste WUR, UU, PEC, Waterschap Vallei en Veluwe, LTO Noord Projecten en Gelderse Vallei)
Opgave	<i>Om de transitie naar duurzame en circulaire voedselketens vorm te geven, is een integrale, praktijkgerichte aanpak noodzakelijk, zodat er inzicht ontstaat op de effectiviteit van een beoogde maatregel, maar ook onbedoelde neveneffecten vroegtijdig in beeld zijn. Daarbij moeten we emissies van de veehouderij naar de omgeving terugbrengen, zodat de leefomgeving aanmerkelijk verbetert en de gezondheidslast afneemt, zonder concessies te doen aan dierenwelzijn en -gezondheid. Duurzaam bodem- en waterbeheer moet, naast een verbeterde gewasopbrengst, meerwaarde bieden. Het bieden van alternatieve regionale eiwitbronnen draagt bij aan het verkleinen en sluiten van de natuurlijke kringlopen (bodem-voer-mest).</i>
Aanpak	<i>In dit workpackage wordt een selectie van emissiereducerende maatregelen, circulaire voerconcepten, bodembeheer concepten en sensing- en monitoringsmethoden, getest in de Proeftuin. Het voorbereidende werk vindt plaats in de workpackages 1,2 en 3 al dan niet in combinatie met 4 en 5. De Proeftuin wordt gekenmerkt door diverse pilots op verschillende bedrijven: proefbedrijf, pilotbedrijf, referentiebedrijf en demolocatie. Een gebiedsafbakening wordt gehanteerd voor bodem gerelateerde pilots. Een expert panel draagt zorg over de integrale aanpak, balans tussen quick wins, technische complexiteit en gewenste effecten. Door een koppeling met de workpackages 8 en 9 vindt parallel ontwikkeling plaats t.a.v. 'haalbaar en betaalbare' businesscases en opschaalbaarheid van een innovatie. Er wordt voorzien in een vergoeding voor de agrariërs die meedoen in de Proeftuin.</i>
Resultaten	<i>Dit workpackage levert een grote reeks van gegevens, soms zelfs realtime, over diergezondheid, dierenwelzijn, productieresultaten, emissies, mestkwaliteit, verbeteringen van bodem en waterkwaliteit en ervaringen en bevindingen, welke gebruikt kunnen worden voor het tot stand komen van nieuwe verdienmodellen en input vormt voor nieuwe ontwikkelingen. De pool van pilot-, referentie- en demobedrijven vormen i.c.m. praktijkbedrijven, toeleveranciers en kennisinstellingen een breed netwerk van waaruit kennisdeling en opschaling kan plaatshebben. Zo wordt de basis gelegd voor grootschalige uitrol van innovaties tijdens en na de Regio Deal periode, zowel in de regio en daarbuiten.</i>
Structureel karakter	<i>Succesvolle innovaties zijn schaalbaar voor de regio en daarbuiten en maken de duurzame circulaire landbouw tastbaar en zichtbaar. Door inzicht in effectiviteit van een maatregel of concept én indirecte (maatschappelijke) effecten leidt de Proeftuin tot een versterkt draagvlak onder agrariërs, erfbetreders ketenpartners en inwoners. Naar verwachting, draagt de proeftuin bij aan een nauwere samenwerking tussen betrokken stakeholders (leveranciers technologie, veehouders, overheid, etc.).</i>

Emissiereducerende maatregelen

Partners	Poultry Expertise Centre, in samenwerking met Wageningen UR en Universiteit Utrecht
Opgave	<i>Bij dierhouderij ontstaan diverse emissies die negatief effect hebben op de leefomgeving: milieu, klimaat en soms leiden tot gezondheidsproblemen. In de afgelopen decennia zijn voor diverse diersoorten emissiereducerende maatregelen (technieken, management en houderijsystemen) ontwikkeld, maar bij toepassing in de praktijk was sprake van wisselend succes. Door de technologische vooruitgang komen continu nieuwe concepten: technieken, managementmaatregelen en houderij systemen beschikbaar die in potentie tot emissiereductie kunnen leiden, maar waarvan het effect op bedrijfsresultaten en emissies onder praktijkomstandigheden nog onvoldoende bekend is.</i>
Aanpak	<i>Er wordt ingezet op het stimuleren en versnellen van de ontwikkeling van emissiereducerende maatregelen. Potentiële nieuwe emissiereducerende maatregelen worden geïdentificeerd, geselecteerd (aan de hand van vooraf gestelde criteria) en vervolgens in de Proeftuin getest aan de hand van wetenschappelijk verantwoorde metingen. Mede op basis van de ervaring en resultaten van het PEC/PEV en de urgentie en prioriteit binnen de veehouderij sectoren en de kenmerken van regio Foodvalley, wordt in dit workpackage actie genomen op: pluimveehouderij (fijnstof en endotoxines), kalverenhouderij (ammoniak en geur) en geitenhouderij (fijnstof i.c.m. met specifieke ziekteverwekkers, ammoniak).</i>
Resultaten	<i>Overzicht van emissiereducerende maatregelen (met focus op pluimvee, vleeskalveren en geiten) met o.a. potentieel en risico's. Nadere uitwerking van proefplannen, werkprotocollen en contracten, te gebruiken in de Proeftuin. Aan de hand van gegevens analyse o.m. uit (stal) monitoring en sensing ontstaat nieuw inzicht wat naar verwachting bijdraagt aan nieuwe ontwikkelingen.</i>
Structureel karakter	<i>Door aanmelding van emissiereducerende maatregelen wordt de ontwikkeling van innovaties gestimuleerd en valorisatie versneld. Door maatregelen te testen in de Proeftuin en inzichten te delen wordt bewustwording binnen de veehouderij en daarbuiten vergroot en daarmee (de kans op) toepassing van innovatieve emissiereducerende maatregelen substantieel versterkt.</i>

Circulair veevoer

Partners	Wageningen UR, Universiteit Utrecht, Poultry Expertise Centre
Opgave	<i>De huidige veehouderij wordt gezien als een systeem met als belangrijkste maatschappelijke en economische functie de productie van hoogwaardig voedsel/eiwit zoals vlees, eieren en melk. De kerngedachte is, dat de Nederlandse veehouderij een wezenlijk onderdeel van een circulair duurzaam systeem kan worden. De vraag is hoe dit (op korte termijn) kan plaatsvinden in de Foodvalley Regio en wat het betekent als een circulair veehouderij systeem wordt geïntroduceerd wat de effecten zijn op emissie, diergezondheid en –welzijn en eventuele effecten op producten bestemd voor humane consumptie.</i>
Aanpak	<i>In dit project gaat het om welke alternatieve regionale eiwitbronnen (plantaardig of op insecten-basis) de huidige gebruikte eiwitbronnen (bijvoorbeeld soja schroot) in veevoer kunnen vervangen en welk effect het circulair veevoer heeft op performance, diergezondheid en –welzijn, diverse emissies en mest kwaliteit. Het doel is om reststromen en laagwaardige plantaardige stromen op te waarderen en in te zetten. Dit workpackage richt zich op vier domeinen: alternatieve regionale eiwitbronnen (zoals vlinderbloemigen, insectenteelt, grasraffinage), herintroductie van diermeel, inzet van reststromen uit o.m. de voedingsmiddelen industrie en optioneel Swill.</i>
Resultaten	<i>Overzicht van alternatieve regionale eiwitbronnen met o.a. haalbaarheid, neveneffecten en risico's. Opgestelde werkplannen voor pilots in proeftuinen. Lijst van mogelijkheden om mestkwaliteit, diergezondheid en welzijn met sensoren te kunnen meten en de synergie en trade offs te kunnen bepalen. Aan de hand van de resultaten en gegevens analyse uit monitoring ontstaan nieuwe inzichten, die kunnen worden doorontwikkeld.</i>
Structureel karakter	<i>Met dit project wordt een bijdrage geleverd aan het meer circulair maken van de veehouderij in de regio. Door het gebruik van regionale eiwitbronnen en gebruik van reststromen wordt de kringloop regionaal en meer gesloten. Hiermee wordt de broeikasgasvoetafdruk verkleind, is er minder verspilling van goede eiwitbronnen en worden binnen de veehouderij eiwitbronnen gebruikt die niet direct zijn te benutten voor humane consumptie.</i>

Bodemkwaliteit

Partners	Waterschap Vallei en Veluwe i.s.m. met Louis Bolk Instituut, LTO Noord, Gelderse Vallei, en gebiedscoöperatie O-gen
Opgave	<i>De Foodvalley, met een stelsel van beken dat samenkomt en uitstroomt in het Valleikanaal, ligt tussen de hoge gronden van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Landbouw, waaronder een groot aandeel intensieve veehouderij, heeft een plek in de overstromingsgevoelige vallei. Tegelijkertijd krijgt het gebied centraal in de vallei in de zomer regelmatig te maken met sterke verdroging en droogval van het watersysteem. Een gezonde bodem en voldoende en schoon water zijn voorwaardenscheppend voor de productie van voedsel en het bereiken van de natuurdoelen. Het samenspel tussen de bodem, een natuurlijk en klimaatbestendig watersysteem, de bedrijfsvoering in de veehouderij, de kringlooplandbouw, het grondgebruik, etc. vraagt om een gebiedsgerichte benadering, waarbij het effect van het samenspel wordt gemeten. Dit geeft inzicht in bijvoorbeeld de opbrengsten voor de partners, de benodigde investeringen, effectieve incentives en situationele afhankelijkheden.</i>
Aanpak	<i>De gebiedsgerichte aanpak zal plaatsvinden in een gebied waar de opgaven voor de partners samenkomen. Er wordt ingezet op een bodemgebruik waarbij o.a. sprake is van meer diverse plantaardige eiwitvoorziening. Ondernemers/grondbezitters werken samen met overheden en andere stakeholders gericht aan duurzaam bodem en waterbeheer, zijn in staat hiermee een goed bedrijfsresultaat te halen en worden maatschappelijk meer gewaardeerd door de bijdrage die ze leveren aan het onderhouden van ecosysteemdiensten.</i>
Resultaten	<i>Op basis van gebiedskeuzes worden pilots, proefplannen, werkprotocollen ontworpen, waarin agrariërs aan de slag gaan met verschillende vormen en aspecten van duurzaam bodem – en waterbeheer door te experimenteren. Hieronder valt het opstellen en testen van sets van maatregelen voor onder meer verschillende bodemtypes en weer- en waterhuishoudkundige omstandigheden op basis van gekwantificeerde gegevens uit de proeftuinen en andere gegevensbronnen. Opgedane kennis en inzichten worden allereerst gedeeld met actoren, maar ook omgezet in digitale tools: agro-water coach en Bodem-Waarden-Web. Hiermee krijgt de agrariër meer inzicht en grip op duurzaam bodembeheer; hoe de kwaliteit van zijn bodem positief te beïnvloeden is en wat de mogelijke effecten van maatregelen zijn op het bodemleven, de biodiversiteit, de gewasopbrengst, het waterbergend vermogen en de kwaliteit van het oppervlaktewater.</i>
Structureel karakter	<i>De zichtbaarheid en kennis van kringlooplandbouw voor bodem is onder partijen en bij de inwoners in de regio vergroot en wordt gedeeld, hetgeen leidt tot sterkere maatschappelijke betrokkenheid aan de beoogde transitie naar een circulaire en duurzame voedselproductie; inwoners (consumenten en burgers) waarderen agrarisch ondernemers om hun rol in de voedselvoorziening en hun inzet voor een duurzame leefomgeving.</i>

Monitoring & sensing (dataplatform en dashboards)

Partners	Universiteit Utrecht, Wageningen UR, Waterschap Vallei en Veluwe en Poultry Expertise Centre i.s.m. met RiVM, ICT Campus/Valley
Opgave	<i>Op dit moment is in de Foodvalley regio er geen goed inzicht in emissie van bedrijven en effecten van structurele maatregelen op de emissie van fijnstof en ammoniak en resulterende milieubelasting. Daarnaast is de vraag, als circulaire voerstromen en emissiereducerende maatregelen worden geïntroduceerd, wat effecten daarvan zijn op diergezondheid en dierenwelzijn. Ook is er onvoldoende inzicht in het waterbeheer op perceelsniveau. Inzicht in emissie en omgevingsconcentraties alsook in diergezondheid en dierenwelzijn worden als prioritair gezien en moeten gemonitord worden bij de introductie van circulaire veehouderijsystemen.</i>
Aanpak	<i>In dit workpackage gaat het om selectie en (waar nodig) ontwikkeling van sensoren met als doel de uitrol van een breed monitoringspakket gericht op vier domeinen t.b.v. de gebouwgebonden veehouderij en een vijfde gericht op de grondgebonden veehouderij. 1) Het binnenklimaat in stallen en emissie in maximaal 100 bedrijven; 2) effecten op de concentraties fijnstof en ammoniak in de omgeving op maximaal 40-50 locaties; 3) diergezondheid en dierenwelzijn; 4) mestkwaliteit (stofvorming, natte mest microbiële samenstelling); 5) selectie van sensoren die bodem en waterpeil en –kwaliteit kunnen meten. Daarnaast richt dit workpackage zich op de koppeling aan netwerken, en de infrastructuur t.b.v. gegevensverwerking en -opslag.</i>
Resultaten	<i>Verkrijgen van hoogwaardige gegevens over emissie van onder meer fijnstof en ammoniak voor ieder participierend bedrijf in de Proeftuin. Door de hoogwaardige gegevens kunnen de positieve en negatieve effecten van maatregelen worden onderzocht. Daarnaast ontstaat er, in aanvulling op het landelijk meetnet, een regionaal netwerk om omgevingsconcentraties PM10, PM2.5 en ammoniak te kunnen meten in landelijk gebied. Ook ontstaat er een ICT infrastructuur om alle gegevens op te slaan (en te analyseren en over te rapporteren middels digitale dashboards).</i>
Structureel karakter	<i>Met dit project wordt een bijdrage geleverd aan precisieveehouderij op basis van gegevens die frequent verzameld worden (soms zelfs real-time), waardoor de veehouder in staat is effecten van handelen en managementkeuzes zichtbaar te maken en processen bij te sturen. Dit leidt tot nieuwe werkconcepten in de veehouderij die als ze succesvol zijn ook breder gedeeld kunnen worden. Ook krijgen overheden, inwoners en consumenten inzicht in de daadwerkelijke effecten van de landbouw op de leefomgeving.</i>

Inventarisatie wet- en regelgeving

Partners	Provincie Gelderland i.c.m. Regio Foodvalley gemeenten en dossierhouders bij Ministeries LNV, I&W
Opgave	<i>Voor het realiseren van de transitie richting circulaire en duurzame voedselketens is een integrale, gestructureerde aanpak nodig, waardoor een emissiearme veehouderij en duurzame landbouw ontstaat, met goede verdienmodellen, en een goede balans bestaat tussen diergezondheid en -welzijn en de leefomgeving. Echter de praktijk is complex en weerbarstig. Het blijkt dat huidige wet- en regelgeving belemmerend kan werken als het gaat om de omslag naar circulaire, emissiearme landbouw. Ook is experimenteerruimte nodig om tot nieuwe oplossingen te komen.</i>
Aanpak	<i>Binnen de Proeftuin zorgen we voor voldoende experimenteerruimte (al dan niet via ontheffingen) en voor de langere termijn advies om wet- en regelgeving aan te passen. Hiervoor wordt juridische expertise aangeleverd die de innovaties, zowel op inhoudelijk gebied als qua innovatiewerkwijze ondersteuning bieden. Hierbij wordt oplossingsgericht gewerkt. Relevante wet- en regelgeving wordt geïnventariseerd, mogelijke belemmeringen en strijdigheden worden opgespoord en aanbevelingen worden gedaan om dit op te lossen.</i>
Resultaten	<i>Realisatie van tijdelijke oplossingen/ontheffingen ten behoeve van de Proeftuin. Overheden hebben een helder overzicht van knelpunten in wet- en regelgeving in relatie tot de beoogde doelen en krijgen concrete aanbevelingen met het oog op toekomstige aanpassing hiervan. Aan de hand van (real-time) monitoring en sensing van emissies, zijn 1 à 2 experimentele vergunningen afgegeven op basis van doelvoorschrift in plaats van het huidige middelvoorschrift.</i>
Structureel karakter	<i>Door het bieden van voldoende experimenteerruimte (al dan niet via ontheffingen) ontstaan innovaties, die de transitie naar een duurzame circulaire landbouw dichterbij brengen. Opgedane inzichten bieden handvaten om tot structurele aanpassing van wet- en regelgeving te komen.</i>

Gegevens analyse en rapportage

Partners	Universiteit Utrecht, Wageningen UR, Waterschap Vallei en Veluwe, i.s.m. met ICT Campus/Valley
Opgave	<i>Introductie van circulaire landbouw (circulair voerconcepten en duurzaam bodembeheer) en emissiereductie worden als transities gezien die tot een maatschappelijk beter inpasbare veehouderij zullen leiden. Echter, het is noodzakelijk om bij introductie van nieuwe concepten objectieve gegevens te verzamelen over positieve effecten (emissiereductie, succesvolle introductie circulair voerinterventies) en eventuele negatieve effecten (diergezondheid, -welzijn, effecten van aanpassing voerrantsoen op emissies, etc.). Veel van de huidige inzichten omtrent emissie vanuit de veehouderij zijn gebaseerd op emissiemodellen waarvan de resultaten omstreden zijn omdat een goede validatie ontbreekt. Ook bestaat veel discussie over de effecten van veehouderij op de gezondheid van omwonenden en effecten van emissie van de veehouderij op natuurgebieden (stikstofbelasting).</i>
Aanpak	<i>Dit workpackage omvat de volgende activiteiten: analyseren van de effecten van de genomen maatregelen op diergezondheid, dierwelzijn, emissie aan stof en ammoniak en omgevingsconcentraties stof en ammoniak; ontwikkelen van internetapplicaties (bijvoorbeeld apps) voor veehouders voor terugkoppelen van meetgegevens; ontwikkeling van internetapplicaties (denk aan digitale dashboards) voor omwonenden voor terugkoppeling van omgevingsconcentraties; en rapportage van de resultaten van omgevingsmetingen voor beleidsmakers in de regio.</i>
Resultaten	<i>Dit workpackage geeft inzicht in de effecten van de maatregelen: door rapportage over de uitkomsten van de veevoer- en emissiereductie maatregelen, inzicht in eventuele nadelige en effecten van veevoer-gerelateerde maatregelen op emissies en mestkwaliteit, inzicht in eventuele nadelige effecten van maatregelen op diergezondheid en –welzijn, inzicht in genomen maatregelen t.b.v. gezond bodembeheer en waterhuishouding.</i>
Structureel karakter	<i>Er ontstaat inzicht en transparantie van de emissiebijdragen van de veehouderij in de Foodvalley regio. Ook geeft het veehouders/agrariërs de handvaten om grip op hun bedrijfsvoering te krijgen t.a.v. emissies. Vanzelfsprekend leidt alle inzicht en opgedane kennis tot gericht vervolgonderzoek en doorontwikkeling.</i>

Duurzame verdienmodellen

Partners	Regio Foodvalley i.s.m. Wageningen Economic Research, Aeres Group
Opgave	<i>Het landbouw- en voedselsysteem heeft invloed op de biodiversiteit, de vitaliteit van landschap, bodem-, water- en luchtkwaliteit, en moet zich ook voorbereiden op de effecten van klimaatverandering of tekorten aan grondstoffen. Voor de meeste boeren is de wil er om duurzamer te produceren, maar vaak ontbreekt het aan mogelijkheden: gebrek aan financiële middelen, aan (vak)kennis of inzicht in bijvoorbeeld het effect van mitigerende maatregelen. Soms is er sprake van een 'mentale belemmering', gebrek aan waardering, waardoor onvoldoende ontwikkelruimte of ondernemerschap wordt ervaren. Ook is er soms sprake van belemmeringen in wet- en regelgeving. Kortgezegd er is voor veel ondernemers onvoldoende handelingsperspectief om voldoende verdienvermogen te ontwikkelen, welke nodig is om verduurzaming te bekostigen en bij te dragen aan behoud van continuïteit op en perspectief voor lange(re) termijn.</i>
Aanpak	<i>Voor het ontwikkelen van een duurzaam perspectief is meer nodig dan het bieden van 'technologische oplossingen' of het wegnemen van belemmeringen door wet- en regelgeving. Er wordt ingezet op het ontwikkelen van duurzame verdienmodellen zodat ondernemers handelingsperspectieven krijgen om de slag naar duurzaamheid te bekostigen. Daarnaast wordt gekeken naar de waarde van duurzaam werken voor de (directe) omgeving van de veehouders, en gezocht naar manieren om ook deze waardes om te zetten in verdienvermogen. Drie initiatieven worden ingezet: 1) ondernemersniveau: vanuit innovatie naar nieuw of verbeterd businessmodel (van pilot naar business); 2) ketenniveau: bestaande keten of korte keten creëert meerwaarde door transparantie te tonen; data-gestuurd a.h.v. sensing en monitoring; 3) gebiedsniveau: gebiedsgerichte maatschappelijke waardecreatie.</i>
Resultaten	<i>Het duurzaam handelingsperspectief van de veehouder wordt vergroot door de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen, het creëren van (maatschappelijke) meerwaarde door transparantie al dan niet in combinatie met het stapelen van vergoedingen door een gebiedsgerichte aanpak.</i>
Structureel karakter	<i>Voldoende verdienvermogen is ontwikkeld, om zo verduurzaming te bekostigen. Er is duurzaam perspectief, d.w.z. continuïteit van de voedselproductie is geborgd.</i>

Kennisdeling, participatie & opschalen

Partners	Christelijke Hogeschool Ede, i.c.m. Netwerk Salentein, O-gen, de kennisdragers van Wageningen UR, Universiteit Utrecht, Poultry Expertise Center en Waterschap Vallei en Veluwe.
Opgave	<i>In de regio Foodvalley is door de diverse sectoren aangegeven de transitie naar een duurzame, circulaire landbouw te willen inzetten. Dit blijkt bijvoorbeeld uit verschillende initiatieven zoals het Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij, Vallei boert bewust en het Manifest van Salentein. Echter, de vele initiatieven zijn nog onvoldoende samenhangend en beperkt bekend bij de diverse doelgroepen. Bovendien resulteert onderzoek en ontwikkeling van innovaties nog niet tot brede toepassing in de praktijk: van brede participatie en opschaling is nog geen sprake. Met de ‘innovatie-boost’ van het programma Transitie Landbouw wordt de transitie naar circulaire landbouw op gang gebracht. Met name de opschaling hiervan is een taai vraagstuk; hier komen de nieuwe innovaties in contact met het bestaande systeem en met de gevestigde belangen van de bestaande partijen. Voor deze opschaling zijn, behalve professioneel opgezette pilots in de Proeftuin, goede omgevingscondities nodig.</i>
Aanpak	<i>Dit project richt zich op effectieve kennisdeling van resultaten en inzichten in het programma, naar de belangrijkste doelgroepen, en het creëren of ontwikkelen van goede omgevingscondities, zodat opschaling (a.h.v. participatie en inbedding) kan ontstaan. Voor verschillende doelgroepen wordt een gerichte kennisdeling en participatiestrategie ontwikkeld en aansluiting gezocht bij de passende organisaties en netwerken in de Foodvalley regio. De kennisbasis wordt aangeleverd door de relevante projectteams in de verschillende workpackages, ondersteund door expertise op communicatie, procesmanagement en netwerk-ontwikkeling uit dit project. Parallel en gaandeweg wordt a.h.v. praktijktoetsing nagegaan of de omgevingscondities goed (succesfactoren) zijn en waar nodig verder ontwikkeld kunnen worden.</i>
Resultaten	<i>Kennisdeling en participatiestrategie inclusief selectie van passende werk- en procesvormen. Dit wordt uitgewerkt naar een concreet plan van aanpak voor genoemde doelgroepen. Onder andere: kennisloketten, masterclasses, web-based platform, leertafels, (veld)excursies en symposium.</i>
Structureel karakter	<i>De zichtbaarheid en kennis van circulaire landbouw is onder ketenpartners, door participatie van diverse doelgroepen en onder de inwoners in de regio vergroot, hetgeen leidt tot sterkere maatschappelijke betrokkenheid aan de beoogde transitie naar een circulaire en duurzame voedselproductie. Daarbij is de dialoog tussen ondernemers, overheid onderzoek en onderwijs geïntensiveerd, samenwerking zal verbeteren.</i>

Spoor 2: Gezonde voeding; van prille start tot oude dag

- Prille start – de voeding van moeder en kind
- Gezonde voedselkeuzes in een gezonde voedselomgeving
- Gezonde voeding voor hartpatiënten, diabetici en hoog risicogroepen
- Voeding voor oncologische patiënten
- Kwetsbare ouderen, voeding voor functionaliteit
- Voeding in zorgopleidingen

Prille start – de voeding van moeder en kind

Partners	Wageningen UR, Universiteit Utrecht, Gemeenten
Opgave	<i>Net voor of bij de start van het leven gaat er nogal wat mis op het gebied van voeding: Bij circa 1 op 3 pasgeborenen is sprake van een ongezond, te laag of te hoog geboortegewicht en een ongezonde start. Er is weinig bekend over het effect van voeding van de moeder op de samenstelling van moedermelk. Daarnaast staat de optimale leeftijd van de eerste hapjes ter discussie en dit zorgt voor onduidelijkheid. Er is aandacht nodig voor de voeding van moeders, baby's, jonge kinderen en peuters.</i>
Aanpak	<i>Binnen het programma Prille start zullen we de voedingsinname van (aanstaande) moeders en het jonge kind optimaliseren. Dat is van belang voor een gezonde, kansrijke start. Kennis en netwerken van WUR en UMCU/UU worden met de zorgpraktijk (verloskunde, consultatiebureaus) in de regio ingezet en geëvalueerd. We gaan de volgende twee projecten uitvoeren: Voedingsadvies voor zwangere vrouw en lacterende moeders en Eetgedrag en voeding van het jonge kind. Het eerste project betreft monitoring en coaching van voedingsgedrag van zwangere/lacterende vrouwen en de gezondheid van hun kind met behulp van onder andere een voedingsapp. Verder bestaat deze strategie uit een handleiding en bijscholing voor professionals om gezonder eetgedrag te stimuleren, een coachingsapp voor de doelgroep en een communicatiestrategie om de boodschap te verspreiden. Het tweede project draait om implementatie van kennis op het gebied van voornamelijk de lage inname van groenten en fruit bij jonge kinderen en peuters en de rol van ouders als voorbeeldfunctie hierbij.</i>
Resultaten	<i>Een resultaat van de twee subonderdelen is onder andere de implementatie en validatie van verbeterde apps voor zwangere en lacterende vrouwen in de regio, gericht op coaching/gedagsverandering. Daarnaast worden voedingsadviezen opgesteld voor zwangere en lacterende vrouwen/ouders, consultatiebureaus en kinderdagverblijven in de regio. Implementatie integrale strategie (handleiding en training voor professionals) in de regio bij minimaal 10 gemeenten.</i>
Structureel karakter	<i>Gezonde voeding tijdens de zwangerschap, gezonde voeding van de moeder tijdens lactatie, en gezonde voeding tijdens de overgang naar vaste voeding en peuterfase leiden tot een gezonde start van het kind.</i>

Gezonde voedselkeuzes in een gezonde voedselomgeving

Partners	Wageningen UR, Universiteit Utrecht, gemeente Utrecht, Diagnose Voeding & Gezondheid, gemeenten Regio Foodvalley/provincie Utrecht, Ziekenhuis Gelderse Vallei
Opgave	<i>Veel mensen proberen gezonder te eten, maar slagen daar onvoldoende in. Een essentiële voorwaarde voor het maken van gezonde en duurzame voedselkeuzes is de aanwezigheid van een voedselomgeving die hiertoe uitnodigt. Daarnaast is het van belang dat mensen over adequate voedselvaardigheden beschikken. In verschillende contexten (school, werkvloer, wijken & buurten en zorg) zijn er al koplopers, maar ook diverse partijen die minder toegerust zijn om aan een gezonde voedselomgeving en gezond keuzegedrag te werken. Juist hier is ruimte voor verbetering. Dit geldt bijvoorbeeld voor mbo, MKB-bedrijven, restaurants, de out of home-publieke en private omgeving, en middelgrote zorginstellingen.</i>
Aanpak	<i>Binnen dit programma worden de volgende projecten uitgevoerd: het creëren van een gezonde leefomgeving (wijk, horeca en MKB) en het creëren van een gezonde zorgomgeving. Bestaande activiteiten worden geïnnoveerd, opgeschaald, geïmplementeerd en getoetst. Nieuwe en bestaande samenwerkingen tussen verschillende partijen worden geborgd. Het inzetten van specifieke experimenten voor gezondere leefomgevingen rond scholen en MKB in wijken en monitoren wat de gedragseffecten zijn. Op basis hiervan handreikingen ontwikkelen voor gemeenten. Dit alles wordt gerealiseerd door een integrale aanpak in verschillende situaties (wijk, zorg, werk, school). Professionals trainen bijvoorbeeld restaurantchefs in duurzamer, gezonder én goedkoper inkopen en koken. In de zorg worden samen met regionale leveranciers nieuwe concepten voor (patiënten)voeding getest met een verschuiving naar een meer plantaardig voedselpatroon. Effecten van dit aanbod worden gemonitord. Ziekenhuizen en zorginstellingen faciliteren en activeren vanuit bestaande goede praktijkvoorbeelden met het realiseren van een gezond voedselaanbod voor patiënt, cliënt, bezoeker en medewerker. Onder andere door inzet van ICT-oplossingen.</i>
Resultaten	<i>Verzameling van succesvolle interventies (10 scholen, 25 MKB bedrijven, 75 restaurants, 10 wijken, 2 ziekenhuizen en 5 zorginstellingen) die kunnen worden gedeeld met andere regio's. Er is een handreiking beschikbaar voor gemeenten en andere stakeholders met bewezen effectieve interventies om tot een gezondere leefomgeving te komen. Vanuit de ervaringen met 75 restaurants is een laagdrempelige businesscase beschikbaar voor alle horecaondernemers waarbij tips en concrete interventies aanleiding zijn om aan te sluiten bij de koplopers. Interventies bij MKB-bedrijven geven een goed beeld van de effectiviteit en de kansen voor grootschalige uitrol. Vernieuwde maaltijdserviceconcepten voor ziekenhuizen worden verder uitgerold en ook vertaald naar zorginstellingen voor langdurige zorg.</i>
Structureel karakter	<i>Met dit programma dragen we bij aan een gezonde en duurzame leefstijl bij inwoners en daarmee aan de gezondheid en vitaliteit van de gemeenschap. Dit leidt tot een lagere ziektelast, een betere kwaliteit van leven en meer (arbeids)participatie. Daarnaast draagt een duurzame leefstijl bij aan het tegengaan van klimaatverandering en voedselverspilling en het behoud van natuurlijke bronnen.</i>

Gezonde voeding voor hartpatiënten, diabetici en hoog-risicogroepen

Partners	Wageningen UR, UMC Utrecht
Opgave	<i>Ook in regio, Utrecht en Gelderland, is overgewicht en obesitas een groot probleem. Concrete vraagstukken zijn dat voedingsadvies onvoldoende terugkomt in behandelrichtlijnen en goede onderbouwing voor het effect van voeding ontbreekt. Zorgprofessionals hebben tools, kennis en betere samenwerkingsverbanden nodig om voedingsadvies toe te kunnen passen in de zorgpraktijk. Doel van dit deelprogramma is om de risicogroepen geen patiënt te laten worden (“gezond houden wat gezond is”), symptomen en gevolgen te verminderen bij patiënten die al hartziekten of diabetes hebben, (“erger voorkomen”) en kwaliteit van leven en welbevinden te bevorderen.</i>
Aanpak	<i>De volgende drie projecten worden uitgevoerd: nieuwe kennis over gezonde voeding voor patiënten en risicogroepen, praktijkonderzoek bij risicogroepen en het implementeren van voeding en leefstijl in de ketenzorg. Het eerste project gaat om het genereren van nieuwe kennis en inzichten uit bestaande grote cohorten van WUR en UMCU over de rol van voeding bij mensen met (een risico op) hart- en vaatziekten en diabetes. Denk bij risicogroepen aan het uitvoeren en evalueren van verschillende interventies met goede voeding (volgens Richtlijnen Goede Voeding) middels o.a. e-health toepassingen en diëtisten bij risicogroepen en patiënten in de 1e en 2e lijn. Daarnaast wordt een samenwerkingsinfrastructuur gerealiseerd bestaande uit 3 ziekenhuizen (Rijnstate, Gelderse Vallei, UMCU), hun 1e lijns zorgnetwerken en 2 kennisinstituten (WUR en UMCU) waarbinnen (ook na afronding van het programma) voedingsinterventies, tools en innovaties kunnen worden toegepast en geëvalueerd in de zorg. Voortbouwend op de Regionale Zorgagenda CVRM regio Foodvalley (o.a. met Huisartsen Gelderse Vallei) en het fieldlab ‘Community of Preventive Care’ Rijnstate en ambities UMCU ontwikkelen we (met patiënten en professionals) richtlijnen om kennis over voeding en bewegen in te bedden in ketenzorg en hartrevalidatieprogramma’s (sluit aan bij Regionale Preventie Coalitie Foodvalley en op Nationaal Preventieakkoord). Om de uitkomsten en de voortgang van het programma te delen met zoveel mogelijk belanghebbenden worden workshops en bijeenkomsten georganiseerd.</i>
Resultaten	<i>De inzichten en kennis zijn geborgd via (na)scholing, richtlijnen en leefstijladviezen in de zorg. Bijvoorbeeld door een implementatieplan voor optimale inbedding voeding en leefstijl in de ketenzorg en hartrevalidatieprogramma’s. Ook is er een verbeterde samenwerking tussen de 1e en 2e lijn, worden de adviezen toegepast bij huisartsen in Gelderse Vallei en in netwerk Rijnstate en hun praktijkondersteuners, worden hartrevalidatieprogramma’s vernieuwd/geoptimaliseerd, wordt de nazorg voor patiënten beter, zodat ze weten hoe ze gezond kunnen eten en kennen meer mensen de Richtlijnen Goede Voeding en eten daardoor duurzamer en gezonder.</i>
Structureel karakter	<i>Hoog-risicogroepen worden geen patiënt en bij patiënten wordt verdere achteruitgang voorkomen. Dit heeft verbeterde kwaliteit van leven en participatie in de maatschappij tot gevolg. Middels de voorgestelde maatregelen verwachten we twee gezonde levensjaren toe te voegen voor de doelgroep in deze regio. Kennis uit de regio wordt vertaald in landelijke richtlijnen (potentieel bereik zo’n 1-2 miljoen Nederlanders) en kan dienen voor het mede formuleren van Richtlijnen Goede Voeding door de Gezondheidsraad.</i>

Voeding voor oncologische patiënten

Partners	Wageningen UR, Universiteit Utrecht, UMC Utrecht, Prinses Máxima Centrum, Alliantie Voeding in de Zorg, Danone Nutricia Research, Rijnstate ziekenhuis, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Hogeschool Utrecht, Toon Hermans Huizen
Opgave	<i>Er zijn nog te weinig goed uitgevoerde, betrouwbare wetenschappelijke studies om persoonlijke voedingsadviezen te kunnen geven tijdens en na kankertherapie. Ook wordt er nog niet optimaal gebruik gemaakt van combinaties van relevante patiënten-cohorten en datasets. Daarnaast is er in de zorgketen nog onvoldoende verbinding tussen voeding, beweging en (medische) zorg. De juiste zorg op de juiste plek en op maat gemaakte voeding- en beweegadviezen als onderdeel van de zorg voor oncologiepatiënten, zowel volwassenen als kinderen, behoeven aandacht.</i>
Aanpak	<i>Door deze Regio Deal kunnen de in beide provincies aanwezige kennis en infrastructuur op het gebied van voeding en bewegen in de oncologie samen gebracht en daardoor versterkt worden. De aanpak hiervoor is het implementeren van voedings- en bewegingsinzichten in de oncologische zorg. Ten eerste het evalueren, doorontwikkelen en uitrollen voeding- en beweegprogramma Xtrafit3.0 bij darmkankerpatiënten. Ten tweede onderzoek naar en implementatie van optimaal voedingsadvies voor kinderen met kanker. Daarnaast gaat het om een persoonlijk nazorgplan implementeren in gemeenten, te beginnen bij Ede en Wageningen uit te rollen via Veenendaal naar Amersfoort.</i>
Resultaten	<i>Het samenbrengen en versterken van regionale kennis en infrastructuur wat betreft voeding en beweging in de oncologie. De kwaliteit van leven, gezondheid, lichaamssamenstelling en prognose van de ruim 20.000 patiënten die met kanker leven in de regio wordt verbeterd door meer aandacht voor gezonde voeding thuis en in de kliniek. De uitkomsten van het programma worden vertaald in relevante en evidence-based richtlijnen, om zo het bereik te vergroten naar landelijk. Daarnaast zal dit programma meer kennis opleveren voor en over kinderen met kanker. Door een breed programma zal de behandeling van deze zeer kwetsbare patiëntengroep verbeterd kunnen worden.</i>
Structureel karakter	<i>Dit programma draagt bij aan een transitie van de medische zorg waarin door optimale voeding gezondheidswinst, bevordering van de prognose en verhogen van de kwaliteit van leven worden gerealiseerd. Dit heeft een gunstige impact op ziektelast en zorgkosten.</i>

Kwetsbare ouderen- voeding voor functionaliteit

Partners	Wageningen UR, Universiteit Utrecht, UMC Utrecht, Hogeschool Utrecht, Netwerk Utrecht Zorg voor Ouderen
Opgave	<i>Vanaf 2014 is een transitieproces in de zorg gestart, waarbij (kwetsbare) ouderen langer zelfstandig thuis wonen. Dit vraagt om versterking van de samenwerking in de zorgketen, en innovatieve oplossingen: De juiste zorg op de juiste plek. Onderzoek wijst steeds duidelijker uit dat voeding een prominenter en integrale plaats verdient bij het verbeteren van de conditie van ouderen en behouden van functionaliteit en daarmee zelfredzaamheid. Een overkoepelend issue is dat professionals in de ouderenzorg over het algemeen weinig kennis hebben over goede voeding.</i>
Aanpak	<i>De subprojecten richten zich op het inrichten van het Promuscle (leefstijlprogramma voor ouderen met bewezen effectiviteit) en op veldstudies naar of dierlijke eiwitten bij ouderen verantwoord te vervangen zijn door plantaardige eiwitten. Ouderen doen onder begeleiding krachttraining en eten elke dag extra eiwitten, in diverse praktijk situaties (settings) in vijf gemeenten in de regio. Fysiotherapeuten, diëtisten en andere zorgverleners worden voorzien van draaiboeken, scholing, e-tools en richtlijnen, zodat zij hier zelfstandig mee aan de slag kunnen in de praktijk. Via het vormen dan wel het versterken en uitbreiden van bestaande netwerken wordt ProMuscle opgeschaald, geëvalueerd en gevaloriseerd. Voor de eiwittransitie wordt het antwoord gezocht in het combineren van complementaire plantaardige eiwitbronnen, ter (gedeeltelijke) vervanging van hoogwaardige dierlijke eiwitbronnen.</i>
Resultaten	<i>Opschaalbaar model voor ProMuscle op maat voor ouderen (in 5 gemeenten), toegepast via draaiboeken en zorgprogramma's in praktijksituaties, duurzaam geïmplementeerd in ouderenzorg via scholing en netwerkzorg (ICT). Een duurzaam netwerk waarin kansrijke voedingsinterventies snel en effectief getest en opgeschaald kunnen worden. Incorporatie voedingsnormen Gezondheidsraad / Voedingscentrum, naar een adequate en duurzame eiwitvoorziening voor kwetsbare ouderen. Leefstijladviezen voor ouderen, ook over verantwoorde uitwisseling van eiwitten.</i>
Structureel karakter	<i>Kwetsbare ouderen hebben aantoonbaar een betere voedingstoestand en functionaliteit en zijn in staat meer en langer te participeren, zijn minder afhankelijk van zorg en hebben een betere kwaliteit van leven. Er is een duurzaam netwerk ingericht waar (nieuwe) interventies getest en opgeschaald kunnen worden.</i>

Voeding in zorgopleidingen

Partners	Christelijke Hogeschool Ede, Alliantie Voeding in de Zorg, UMC Utrecht, Hogeschool Utrecht, WUR, MBO, Stichting Student en Leefstijl.
Opgave	Momenteel speelt voedingsonderwijs nog nauwelijks een rol in de zorgopleidingen. Daardoor hebben zorgprofessionals onvoldoende kennis en vaardigheden om goed onderbouwde adviezen te geven. Er is behoefte aan de ontwikkeling van concrete onderwijs(modules) voor voedingsonderwijs, voor en door de zorgprofessionals.
Aanpak	Het op planmatige wijze ontwikkelen, implementeren, evalueren en verspreiden van innovatieve, praktijkgerichte onderwijsmodules voor huidige en toekomstige zorgprofessionals over gezond voedingsgedrag. Dit doen we door vernieuwing van voedingsonderwijs voor verpleging en verzorging Zorg & Welzijn (mbo) en Verpleegkunde (hbo). Accenten liggen op de thema's voeding en gezondheid, bevorderen gezond voedingsgedrag en handelingsvaardigheden. Daarnaast door implementatie van de interprofessionele module 'Voeding en Gezondheid' in de studies Geneeskunde (wo) en Verpleegkunde (hbo). Deze module wordt gegeven aan (toekomstige) zorgprofessionals (artsen, verpleegkundigen (mbo/hbo) in twee academische leerwerkplaatsen in zowel het ziekenhuis (UMCU), als eerstelijns (HU/UMCU/Careyn/Axioncontinu, Leidsche Rijn Julius Gezondheidscentra, De Rijnhoven).
Resultaten	Factsheets over opleidingsbehoefte en leeruitkomsten, onderwijsaanbod en publicaties. In de regio worden zorgprofessionals op alle niveaus (mbo, hbo en wo) geschoold in voeding (zowel initieel als bijscholing), verlenen zorg ter bevordering van gezond voedingsgedrag en dragen de kennis breed uit. Denk hierbij aan 1 hbo-minor 'Zorg voor voeding door hbo zorgprofessionals' van 15 EC die gedurende het project minstens twee keer wordt uitgevoerd, op mbo het keuzeonderdeel 'Zorg voor voeding door mbo zorgprofessionals' t.w.v. 240 uur die op beide MBO locaties minstens 1x wordt uitgevoerd en interactieve en effectieve online snack-sized learning interventie over voeding en gezondheid voor (toekomstige) zorgprofessionals. Disseminatie en implementatie plan voor landelijke opschaling.
Structureel karakter	Verbetering gezondheid en kwaliteit van leven door betere scholing van huidige en toekomstige zorgprofessionals op het gebied van voeding en gezondheid.

Spoor 3: Nauwere kennisverbinding tussen innovatie en consument

- Gedeelde proeffaciliteiten
- World Food Center Experience
- Food Academy

Gedeelde proeffaciliteiten

Partners	Provincie Gelderland, Provincie Utrecht, WUR, UU
Opgave	<i>Onderzoeksfaciliteiten worden al ontsloten in de regio, maar partijen ervaren moeilijkheden met het vinden van de juiste faciliteiten. In slechts een beperkt deel van de organisaties vindt centrale ontsluiting plaats. Het delen van proeffaciliteiten gebeurt nog nauwelijks, is niet georganiseerd en er zijn geen middelen aanwezig om de onrendabele top van dergelijke investeringen af te dekken. Er wordt nog zeer beperkt en veelal individualistisch op strategisch niveau nagedacht over investeringen in gedeelde faciliteiten. MKB en startende ondernemingen hebben geen middelen om te investeren in de voor hun benodigde faciliteiten en zoeken daarom toegang tot bestaande faciliteiten.</i>
Aanpak	<i>Inrichten van centrale coördinatie, administratie en communicatie bij het delen en ontsluiten van faciliteiten in het ecosysteem, om delen en gebruik van gedeelde onderzoek- en proeffaciliteiten makkelijker te maken voor een breed publiek en de bekendheid ervan te vergroten. Opzetten van een investeringsfonds voor gedeelde proeffaciliteiten. Samenstellen van een stuurgroep voor het 'fonds proeffabrieken', uitbreiden van het aantal gedeelde (onderzoek- en proef) faciliteiten gericht op volledige dekking m.b.t. de deelnemers van het ecosysteem en opstellen gezamenlijke strategie voor het investeren in nieuwe faciliteiten.</i>
Resultaten	<i>Organisaties vullen elkaar aan: meer organisaties gaan hun faciliteiten (zowel onderzoek als proeffaciliteiten) delen en denken gezamenlijk na over de benodigde investeringen op strategisch niveau. Effectievere inzet van financiële middelen en meer internationaal onderscheidende faciliteiten die eerder niet mogelijk waren.</i>
Structureel karakter	<i>De samenwerkende organisaties in de regio slagen er in om doorbraken te bereiken op cruciale innovaties ten behoeve van het oplossen van de maatschappelijke opgaven (vertaald in strategische doelen). Door het fonds in te zetten op die ontwikkelingen waar sprake is van marktfalen ('valley of death') kan een versnelling worden bereikt waarmee nieuwe ontwikkelingen 3-5 jaar eerder op de markt kunnen worden gebracht ten behoeve van de maatschappelijke opgaven (eiwittransitie, voeding en gezondheid en circulaire landbouw).</i>

World Food Center Experience

Partners	Provincie Gelderland, Gemeente Ede, Wageningen UR
Opgave	<i>Consumenten en organisaties zijn zich lang niet altijd bewust van de hedendaagse en toekomstige voedselvraagstukken en de rol die zij daarin hebben. Het WFC gebied zal als innovatiegebied verschillende ontwikkelingen kennen die bijdragen aan een omslag naar duurzaam en gezond consumeren. Een belangrijk onderdeel van het WFC is de WFC Experience: een attractief voedselavontuur met dialoog, educatie en zeker ook beleving. Realisatie van de WFC Experience is daarom een belangrijke stap in de maatschappelijke bewustwording rondom de voedselvraagstukken.</i>
Aanpak	<i>De WFC Experience stimuleert bewustwording bij consumenten over voedselvraagstukken en over hoe zij kunnen bijdragen aan een gezondere en duurzamere toekomst voor henzelf en hun omgeving. De WFC Experience is een plek waar alle bezoekers de dagelijkse dilemma's bij keuzes rondom voedsel herkennen aan de hand van een voedselavontuur ingedeeld in vier zones: Het menselijke lichaam, de voedselwaardeketen, wereldwijde voedseluitdagingen & vooraanstaande rol van Nederland in de wereld als belangrijke voedselproducent. Er wordt achtereenvolgens gewerkt aan een definitief ontwerp en een bijbehorende businesscase. Hieruit moet de financiële duurzaamheid blijken. Eind 2020 moet een definitief ontwerp voor gebouw en content van de WFC Experience gereed zijn. Waarna de start van realisatie (na aanbestedingen) is gepland voor zomer 2021.</i>
Resultaten	<i>De WFC Experience is gerealiseerd. Daarnaast: de WFC Experience is toegerust om de verschillende gedeelde thema's te agenderen bij bezoekers, met uiteindelijk als gevolg dat bezoekers een hoger voedselbewustzijn en grotere neiging hebben tot het maken van gezondere en meer duurzame keuzes. Daarnaast volgt uit dit project een beschrijving van hoe aanvullende programma's of samenwerking buiten de WFC Experience eruit kan zien, voor die onderwerpen die geen plek kunnen krijgen in de WFC Experience.</i>
Structureel karakter	<i>Het WFC Experience brengt bezoekers en organisaties bijeen en stimuleert hen meer verantwoordelijkheid te nemen en samen antwoorden te vinden op hedendaagse en toekomstige voedselvraagstukken: we feed each other. Een dermate direct platform voor bezoekers, zo integraal aangevlogen (voedseluitdagingen in de meest brede zin) is uniek in Nederland, en draagt bij aan de (inter)nationale zichtbaarheid van de Regio FoodValley als dé regio waar de versnelling van de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem plaatsvindt.</i>

Food Academy

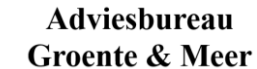
Partners	Provincie Gelderland, Gemeente Nijkerk, AERES, bedrijfsleven
Opgave	<i>In de regio bevindt zich een succesvol cluster van primair innovatieve MKB -bedrijven in foodproductie, foodlogistiek en foodtechniek. Bedrijven waar nieuwe producten worden ontwikkeld (gezonder en duurzamer), nieuwe productiemethoden worden onderzocht en toegepast (automatisering en robotisering) en slimme logistiek wordt geïmplementeerd. Afgelopen jaren is het Food Production Cluster sterk gegroeid (+31% in 15 jaar, nu 10.000 banen), ook tijdens de economische crisis.</i> <i>Kennis en handen op mbo-niveau zijn cruciaal voor de bedrijven in het Food Production Cluster. Het is de kennis die verankerd zit in de medewerkers, die dreigt te verdwijnen nu de babyboomgeneratie met pensioen gaat. De hbo'ers en academici die ook in deze food- en foodgerelateerde bedrijven werken (waar geen tekorten aan bestaan) kunnen niet zonder mbo'ers die processen draaiende houden en innovaties in de praktijk brengen. Er is grote behoefte aan een mbo-opleiding waar zij-instromers en nieuwe studenten de nieuwste innovaties mét het bedrijfsleven samen in de praktijk leren brengen. Onderwijs en bedrijfsleven functioneren hierin nu nog te veel als gescheiden werelden. Er is in de wijde omgeving geen onderwijs dat voorziet in deze behoefte, terwijl de behoefte vanuit het foodbedrijfsleven groot en groeiend is. 'De kracht van oost', een recent onderzoek in opdracht van o.a. provincie Gelderland, concludeerde in dit verband dat de 'missing link' van de regio zit in een koppeling van het hbo en mbo-onderwijs, met het bedrijfsleven in de food.</i>
Aanpak	<i>Opzetten van een Food Academy met de volgende kenmerken: De Food Academy is operationeel en succesvol als praktijkgericht opleidingscentrum. Het is een inspirerende plek met echte productielijnen en een grootkeuken met horecagedeelte, om ook anderen te laten genieten van zelfgemaakte producten. De Academy biedt de opleidingen waar het bedrijfsleven behoefte aan heeft. Er is directe interactie met het bedrijfsleven, in lessen en stages, een inspirerende locatie en mooie evenementen maken het aanbod compleet. De Food Academy is er ook voor zij-instromers (leren en werken, werken en leren). Betrokken bedrijven zijn lid van een vereniging en bepalen samen met het onderwijs de inhoud van het curriculum. Alle betrokken partijen (bedrijfsleven, overheid en onderwijspartijen) dragen bij aan de totstandkoming van de Food Academy.</i>
Resultaten	<i>Deze investeringen leiden ertoe dat in de periode tot en met 2020 een groep van nieuwe medewerkers is ingestroomd in food- en foodgerelateerde bedrijven van het Food Production Cluster van de Regio Foodvalley. Dit wordt o.a. via de volgende indicatoren gemeten: het aantal studenten dat in- en uitstroomt, 104 studenten die een opleiding volgen aan de Food Academy, 58 banen die door de bedrijven zijn gecreëerd en vanuit de Food Academy ingevuld, het aantal zij-instromers dat deelneemt aan de opleiding en het aantal bedrijven dat lid is van de vereniging.</i>
Structureel karakter	<i>Momenteel wordt gewerkt aan het sluitend maken van de businesscase met bijdragen vanuit bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheden en Regio Deal. De Food Academy blijft na de impuls vanuit de regio bestaan om structureel voldoende kennis en handen op mbo-niveau op te leiden. Het bedrijfsleven blijft het bekostigen.</i>

Bijlage

- Betrokken partijen

Betrokken partijen (naast ondertekenaars Regio Deal)

En nog vele anderen...